

KAROLINA-KÁPOLNA

A Gasparik utcában található román stílusban épült Karolina-kápolnát 1913-ban a hozzátartozó apácázárdával és iskolával együtt gróf Csáky Károly építette 120,000 korona költséggel a szeplőtelen fogantatás tiszteletére. Csáky Károly váci püspök az új istentiszteleti helyet örökimádás kápolna néven említette. Altemplomában kriptát létesített a saját maga számára, de mégsem ide temették el az állandóan feljövő talajvíz miatt. A kápolnát a püspök édesanyjáról Karolina Kápolnának is nevezik. Salkovich Károly budapesti műépítész tervei szerint Szuchy János fővárosi építőmester végezte a kápolna építési munkáját. Csáky Károly 1915-ben döntött a kápolna kifestéséről. Ekkor ajánlották figyelmébe Körösfői-Kriesch Aladárt, mint az egyetlen olyan festőt, aki díszítőfestéssel (is) foglalkozik, s akinek ebben társai is vannak. Ez a kápolna őrzi a magyar szecesszió meghatározó művészenek, Körösfői-Kriesch Aladárnak nálunk egyedülállóan megmaradt belső díszítő festését.

Az inkább templom méretű, hófehér épület középkort idéz, de sajátos módon. Salkovich Károly építész tervei szerint a nyugati kapu mellett, az egyhajós templomtér elé és eltolva épült a torony, melyen éppúgy körbefut egy szétterülő leveles díszítőmotívum-sor, mint a templomtest egészén, a főpárkány alatt. A torony melletti alacsony előcsarnokba vezető, félköríves bejáratot is (faragott) növényi ornamentika keretezi, s felette a román stílusú ívsoros épületdíszek közeiben is ilyen ornamentikát találunk. A belső tér a szokásos három nagy egységből (kórus, hajó, szentély) és öt szakaszból áll, melyek végén az apszisban kikerekedik a tér és helyet ad az oltárnak. A szakaszokat a magas, félköríves diadalív ismétlődései emelik ki, melyek szinte hagyományosnak mondhatók Vác barokk templomaiban. A templomtér kifestési rendszere a tér osztásait követi és hangsúlyozza. Körösfői összefoglalása szerint: „mivel a dekorációt mindig összhangba kell hozni és alá kell rendelni az építészetnek, a díszítménynek – bár a legnagyobb szabadsággal éltem – mégis némi romános ízt adtam.”¹ A középkori ólomkeretes és a 19. századi festett üvegtechnikát ötvöző ablakok mindegyike dúsan díszített ideális, román stílusú architektonikus elemekkel. Az oltárépítmény fülkés megoldású. Három fülkéjében szobrok állnak: Szent József és Borromei Szent Károly között – a kápolna melletti zárda vincés nővéreinek hagyománya szerint – egy Mária-jelenést megörökítő, kitárt kezű Mária. Egyöntetű a falak alsó részének festése.

A „modern vallásos festészetben” a Karolina kápolna és díszítőfestése különös helyet foglalnak el. Körösfői-Kriesch Aladár szimbolikus műveivel bizonyította a vallásos művészet individuális és lelki-szellemi alapokon lehetséges megújulását². Díszítőművészetével hozzájárult a kápolna historizáló összművészeti egységének kialakításához, de túl is lépett ezen, mint az épület maga is. Szembetűnő a hasonlóság a Karolina kápolna karzat alatti és a Mátyás-templom hajóiban végigvonuló keresztboltozatok közt, azzal a különbséggel, hogy a váciak sima, azaz nem bordás boltozatok.

¹ Körösfői K. Aladár: Az ornamentum tanításáról. Magyar iparművészet 1916.328

² Keserü Katalin- Tumbász András: A váci Karolina-kápolna és Körösfői-Kriesch Aladár, 2013. 27. p.

Forrás:

Keserü Katalin - Tumbász András: A váci Karolina-Kápolna és Körösfői-Kriesch Aladár. Vác: Arcus, 2013.

Tragor Ignác: Vác műemlékei és művészei. Vác: Váci Múzeum-Egyesület, 1930. 73. p.

Kép: <http://turizmusvac.hu/muemlekek/270/Karolina-Kapolna.html>

Hely: [2600 Vác, Gasparik Kázmér u. 2.](#)